

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Περίληψη

Το συγκεκριμένο κείμενο αναφέρεται στη χρήση της γλώσσας ως εκφραστικού μέσου από τον άνθρωπο καθώς και σε άλλους τρόπους έκφρασης όπως η τέχνη. Συγκριτικά όμως η υπεροχή της γλώσσας είναι εμφανής, αφού οι υπόλοιποι εκφραστικοί τρόποι συντελούν συμπληρωματικά στη συγκρότηση της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου και στη διαμόρφωση της πολιτισμικής του συνειδήσης. Επιπλέον τονίζεται ότι η γλώσσα, εκτός από υπαρξιακό και επικοινωνιακό εργαλείο για τον άνθρωπο, αποτελεί στοιχείο της εθνικής ταυτότητας κάθε λαού, καθορίζοντας τη μοναδικότητά του και τροφοδοτώντας αστείρευτα τον πολιτισμό του. Τέλος, με την αραπομπή σε αυθεντίες, εξάιρείται η ανάγκη ορθής χρήσης της και αποφυγή της υποβάθμισής της κυρίως από εκείνους που ασκούν επιρροή και διαμορφώνουν συνειδήσεις.

B.1 Ο εθνικός μας ποιητής με τη συγκεκριμένη φράση εξυμνεί δύο από τις σημαντικότερες αξίες του ελληνικού πολιτισμού που καθόρισαν την ιστορική του εξέλιξη: την ελευθερία και τη γλώσσα. Αν και η ελευθερία αποτέλεσε την πηγή έμπνευσης του, ως το πολυτιμότερο αγαθό που μπορεί να απολαύσει ο άνθρωπος, η ελληνική γλώσσα είχε γι' αυτόν ισότιμη αξία. Τη θεωρούσε το σημαντικότερο όργανο πνευματικής απελευθέρωσης και ένα από τα καθοριστικότερα στοιχεία της εθνικής ταυτότητας ενός λαού. Αυτή η πεποίθησή του τον οδήγησε να γράψει τα έργα του στα ελληνικά, ενώ τα πρώτα του ποιήματα τα είχε γράψει στην Ιταλική γλώσσα.

B.2 Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας (πομπός) χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στην αυθεντία. Συγκεκριμένα επικαλείται τις απόψεις σημαντικών προσωπικοτήτων των ελληνικών γραμμάτων (Παλαμάς, Σολωμός), προκειμένου να στηρίξει τη δική του άποψη. Με τον τρόπο αυτό ενισχύει τη δική του επιχειρηματολογία επιβεβαιώνοντας τις δικές του τεκμηριωμένες θέσεις.

B.3. α. ορθή ≠ εσφαλμένη
άναρθρη ≠ έναρθρη
δίκαια ≠ άδικα
υπεύθυνων ≠ ανεύθυνων
έμμεσα ≠ άμεσα

β. επιρροή → επίδραση
προνόμιο → πλεονέκτημα
καθήκον → χρέος
επικουρικά → βοηθητικά
μέριμνα → φροντίδα

B.4. α. Παραδείγματα μεταφορικής (ποιητικής) χρήσης του λόγου στο κείμενο :

1. Δεύτερη παράγραφος: «Η επιρροή ... τέχνης του Φειδίου»
2. Τρίτη παράγραφος: «Κάθε γλώσσα είναι καθρέφτισμα ... λαού»
3. Τρίτη παράγραφος: « ... ευλαβική φροντίδα για τη γλώσσα»

- β. • Το έργο του σύγχρονου παιδαγωγού είναι πιο δύσκολο σε σύγκριση με το παρελθόν εξ' αιτίας του καταγισμού των μηνυμάτων που δέχονται σήμερα οι μαθητές.
• Η πρόσφορη «συνταγή» επιτυχίας στις Πανελλαδικές Εξετάσεις είναι η σωστή διαχείριση του χρόνου του μαθητή σε συνδυασμό με την ωριμότητα και τη συνέπεια του.
• Η επιρροή της τέχνης είναι καθοριστική στη διαμόρφωση του πολιτισμού.
• Η ανθρώπινη ευτυχία εξαρτάται όχι μόνο από τα υλικά, αλλά και από τα πνευματικά αγαθά.

Γ. Κυρίες και κύριοι, έφηβοι βουλευτές,

Ένα καθολικό πρόβλημα που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερο είναι η αδυναμία προφορικής ή γραπτής επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων. Αναμφίβολα, αυτό σχετίζεται με τη λεγόμενη γλωσσική φτώχεια, την ανεπαρκή έκφραση, που έχει ως συνέπεια τη χρεοκοπία των λέξεων.

Οι κυριότερες αιτίες του φαινομένου είναι οι εξής:

- Ο υλιστικός τρόπος ζωής που συνεπάγεται μονομερή επιδίωξη υλικών αγαθών και αδιαφορία για καθετί πνευματικό ή ηθικό. Άλλωστε η αναγκαιότητα για εξοικονόμηση χρόνου λόγω έντονων ρυθμών ζωής οδηγεί στη χρήση στερεότυπου λόγου.
- Η μηχανοποίηση και τυποποίηση του τρόπου συμπεριφοράς, που ευνοούν το συνθηματικό λόγο, καθώς έχει χαθεί ο αυθορμητισμός και η πρωτοτυπία. Αυτό σχετίζεται με την ευρύτερη κρίση στις σχέσεις των ανθρώπων που αλλοτριώνονται και δεν επικοινωνούν εποικοδομητικά.
- Η ελλιπής γλωσσική παιδεία στο σχολείο λόγω τεχνοκρατικής εκπαίδευσης, ωφελμιστικής γνώσης, που συντελούν στη συρρίκνωση της γλωσσικής έκφρασης των μαθητών.
- Η συρρίκνωση των εκφραστικών μέσων από τα ΜΜΕ, καθώς δε διαδραματίζουν σωστά τον επιμορφωτικό τους ρόλο, προβάλλουν καταναλωτικά πρότυπα με κυρίαρχη την εικόνα έναντι του λόγου, που σε κάθε περίπτωση είναι φτωχός.
- Ο υπερβολικός μιμητισμός ξενόφερτων λέξεων, εκφράσεων. Άλλωστε, τα ξενικά ιδιώματα κυριαρχούν και στα ΜΜΕ, κάτι που επετίνει και η τεχνολογική ανάπτυξη.
- Ιδιόμορφα εκφραστικά σχήματα χρησιμοποιούνται από νέους, περιθωριακές ομάδες.
- Η άγνοια του πλούτου της ελληνικής γλώσσας από αναλφάβητους, φτωχούς.

Αν ο σύγχρονος άνθρωπος μπορούσε να συνειδητοποιήσει τις επιπτώσεις από τη χαμηλή ποιότητα της γλωσσικής έκφρασης θα επένδυε στη γλωσσική του παιδεία. Η σημασία της γλωσσικής παιδείας ιδιαίτερα για την προαγωγή του πνευματικού πολιτισμού συνίσταται στα εξής:

- Ο άνθρωπος διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες, ενδυναμώνει τη σκέψη, διευρύνει τη φαντασία του, οξύνει την κριτική του ικανότητα, εκλεπτύνει τα αισθητικά του κριτήρια.
- Στρέφεται σε πνευματικές αναζητήσεις, αποκτά καλλιτεχνικές ευαισθησίες, αξιοποιεί καλλιτεχνικές δεξιότητες, συμμετέχει σε πολιτιστικές δραστηριότητες.
- Συμμετέχει στα κοινά διεκδικώντας από την εκάστοτε ηγεσία να επενδύει στην πνευματική ανάπτυξη (παιδεία, τέχνες, επιστήμες).
- Εμφορείται από ηθικές αξίες και ανθρωπιστικές ευαισθησίες, ώστε να σέβεται το συνάνθρωπο και να αναζητά δημιουργική επικοινωνία με τους άλλους.
- Κοινωνικά, διευθετούνται διαφορές, επιλύονται προβλήματα.
- Ο πλουραλισμός της έκφρασης και της σκέψης προάγει τη σωστή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

- Δίνεται προτεραιότητα σε πνευματικές αξίες (μόρφωση, καλλιέργεια, αισθητική παιδεία) για αρμονική ανάπτυξη όλων των διαστάσεων του πολιτισμού.
- Αξιοποιείται η παράδοση και η πνευματική κληρονομιά κάθε λαού, συνεπώς διατηρείται η εθνική ταυτότητα και η πολιτιστική ιδιαιτερότητα, που κινδυνεύουν λόγω της παγκοσμιοποίησης και της αδιαφορίας για τη γλώσσα.

Από την ποιότητα της γλωσσικής μας έκφρασης εξαρτάται η ποιότητα της επικοινωνίας μας με τους άλλους, της εξωτερίκευσης του είναι μας, της διαφοροποίησής μας ως προσώπων και ως πολιτών ενός έθνους. Επομένως, η γλώσσα αποτελεί θεμέλιο του πνευματικού πολιτισμού, γι' αυτό και χρειάζεται προσπάθεια από όλους για την ορθή διδασκαλία, την εμπέδωση, αξιοποίηση και συνακόλουθα τη διαφύλαξή της.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.